

LABORE ET ZELO

ЗАГАЛЬНЕ МОВОЗНАВСТВО

Обсяг: 4 кредити ЄКТС

Семестр: 1; Курс: перший

Дні, час, місце – згідно з розкладом.

Інформація про викладача

Ім'я	Бондаренко Алла Іванівна
Контакти	E-mail: alla_bon@ukr.net , тел.: (068) 1312163
Робоче місце	Кафедра української мови, методики її навчання та перекладу (ауд. 213 Гоголівського корпусу)
Години консультацій	Вівторок: 13:30 – 14:50

Опис курсу

Курс призначений для того, щоб сформувати знання про різні лінгвістичні напрями та школи, уміння орієнтуватися в їхніх методологічних підходах (принципах і методичних інструментах дослідницької діяльності), а також здобутих результатах і проблемах. Сприяє формуванню уміння характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи) та прикладні аспекти мовознавства. Приділяє увагу вивченню як традиційних (генетична, таксономічна), так і сучасних (функційно-прагматична, когнітивно-дискурсивна й лінгвосинергетична) парадигми. Засвоєні відомості спрямовують аналіз, зіставлення та класифікацію лінгвістичних здобутків.

Курс зорієнтовано на критичне осмислення історичних надбань і новітніх досягнень мовознавчої науки. Демонструє теоретичні концепції мовознавства, розвиток і вдосконалення процесу лінгвістичних відомостей. Спрямований на усвідомлення важливості професійної самопідготовки в зв'язку з інноваційними змінами в науці, освіті та культурі, а також переконання в потребі дотримуватися специфічного наукового профілю фахової діяльності.

Курс допомагає здійснювати науковий розгляд мовного та мовленнєвого матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів. Органічним компонентом системи сучасних вимог, які висувають суспільні інституції до вчителя-словесника, є створення наукового портфоліо.

Курс сприяє оволодінню спеціальною термінологією та формує вміння вільно користуватися нею як інструментом для вирішення професійних завдань. Спрямовує на засвоєння основних категорій різних розділів мовознавства, опертих як на традиційні, так і новітні теоретичні засади. Допомагає обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного мовного та мовленнєвого матеріалу. Здобуті результати аналітичного осмислення мови, її структури й функцій допоможуть розв'язувати дослідницькі завдання в межах професійної галузі.

Курс спрямовано на формування в комплексі з іншими дисциплінами таких

програмних результатів навчання:

ПРН3. Сприйняття та поширення знань крізь призму національних і загальнолюдських цінностей, толерантність, адаптивність до культурного середовища.

ПРН5. Розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур.

ПРН15. Уміння визначати умови та ресурси професійного й особистісного розвитку впродовж життя, продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

ПРН17. Уміння аналізувати й структурувати мовний / літературний матеріал з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ПРН18. Уміння користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ПРН19. Уміння визначати різні лінгвістичні напрями й школи (літературні напрями й течії), критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення мовознавчої (літературознавчої) науки, інтерпретувати літературні явища, прогнозувати аспекти розвитку літературного процесу.

Дисципліна є пререквізитом для проходження науково-дослідницької та стажувальної практики.

Мета навчання

Вивчення дисципліни в комплексі з іншими компонентами ОПП «Середня освіта (Українська мова і література)» сприяє формуванню таких програмних компетентностей:

ЗК3. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність).

ФК1. Здатність застосувати в конкретному спілкуванні знання мови, способи взаємодії з навколишніми й віддаленими людьми та подіями, навички роботи в

ФК10. Здатність організувати освітній процес з української мови та літератури в закладах профільної середньої освіти на основі сучасних наукових досягнень із мовознавства, літературознавства, лінгводидактики, методики навчання, літератури й педагогіки (предметно-методична компетентність).

ФК12. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ФК13. Здатність застосовувати поглиблені знання із загального мовознавства для вирішення професійних завдань; вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ФК14. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах, критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення мовознавчої науки.

Форми та методи навчання

Курс буде викладено у формі лекцій (20/6* год.), практичних занять (20/6* год.), а також організації самостійної роботи магістрів у бібліотеках і комп'ютерних мережах (80/108* год.). В основі навчання перебуватиме компетентнісний підхід. Викладач використовуватиме проблемні й інтерактивні методи навчання.

Навчальна дисципліна передбачає використання підручників, посібників з історії української культури та культурології; наукових джерел інформації в галузі лінгвістики; довідкових джерел: словників, енциклопедій; електронного ілюстративного матеріалу, персональних гаджетів; інтернет-ресурсів.

* – денна/заочна форми навчання

Організація навчання

Теми лекційних занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Предмет, об'єкт і головні завдання лінгвометодології.	2	2
2	Характеристика сучасних наукових парадигм та дослідницьких принципів лінгвістики.	2	2
3	Етнолінгвістика й лінгвокультурологія.	2	
4	Співвідношення мови та культури.	2	
5	Когнітивна лінгвістика.	2	
6	Лінгвоконцептологія.	2	
7	Напрямки та проблеми соціолінгвістики.	2	
8	Мовна політика та мовна ситуація.	2	
9	Типи, закони та правила комунікативної взаємодії.	2	2
1	Лінгвогенристика та дискурсологія.	2	
Разом		20	6

Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Предмет, об'єкт і головні завдання лінгвометодології	2	2
2	Характеристика сучасних наукових парадигм та дослідницьких принципів лінгвістики.	2	2
3	Етнолінгвістика й лінгвокультурологія.	2	
4	Співвідношення мови та культури.	2	
5	Когнітивна лінгвістика.	2	
6	Лінгвоконцептологія.	2	
7	Напрямки та проблеми соціолінгвістики.	2	
8	Мовна політика та мовна ситуація.	2	
9	Типи, закони та правила комунікативної взаємодії.	2	2
10	Лінгвогенристика та дискурсологія.	2	
Разом		20	6

Тематика самостійної роботи

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Загальні методи дослідження.	4	6
2	Лінгвістичні методи та методики дослідження	12	12
3	Проблема співвідношення традиційних і сучасних парадигм.	10	6
4	Проблеми лінгвокультурології.	7	6
5	Проблеми етнолінгвістики.	7	6
6	Концептуальна репрезентація картини світу.	8	6
7	Методи сучасних соціолінгвістичних досліджень.	8	6

8	Проблеми політичної лінгвістики.	8	6
9	Проблеми комунікативної лінгвістики.	8	6
10	Проблеми лінгвогенристики та дискурсології.	8	6
11	Етнолінгвістика й лінгвокультурологія.		6
12	Співвідношення мови та культури.		6
13	Когнітивна лінгвістика.		6
14	Лінгвоконцептологія.		6
15	Напрямки та проблеми соціолінгвістики.		6
16	Мовна політика та мовна ситуація.		6
17	Лінгвогенристика та дискурсологія.		6
Разом		80	108

Оцінка

Підсумкову оцінку курсу буде обчислено з використанням таких складників:

Форма роботи	Вид роботи	Розподіл балів
<i>Практичне заняття</i>	Участь в експрес-опитуванні	0–2 (1 бал за кожну правильну й аргументовану відповідь)
	Аналіз мовознавчих праць на предмет використання лінгвістичних категорій	0–3 (1 – за знання сутності категорії, 2 – за аргументи щодо її використання)
	Презентація наукового повідомлення	0–2 (1–за кількісні, 1 – за якісні показники презентації)
Разом за 10 занять		70
<i>Екзамен (есе в науковому стилі аргументативного характеру)</i>	Зміст і форма есе в науковому стилі аргументативного характеру засвідчують глибоке й повне оволодіння матеріалом.	27–30
	Зміст і форма есе в науковому стилі аргументативного характеру містять незначні недоліки, що стосуються обсягу й розуміння матеріалу.	22,5 – 26,5
	Зміст і форма есе в науковому стилі аргументативного характеру засвідчують поверхове оволодіння матеріалом, його фрагментарне розуміння.	18–22
	Зміст і форма есе в науковому стилі аргументативного характеру засвідчують незнання необхідного матеріалу.	0–17,5
Разом за екзамен		30
Разом		100

Політика курсу

Безпека – понад усе.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час очного навчання ви під

керівництвом викладачки повинні перейти до споруд цивільного захисту і перебувати в них до скасування сигналу.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час дистанційного навчання за вашим місцем перебування, ви маєте повідомити про це викладачку та перейти до безпечного місця.

Відвідування та / або участь є важливим компонентом курсу. Проте, якщо Ви бажаєте навчатися дистанційно, є можливість погодити графік навчання на основі академічного середовища «Уніком».

Якщо ви не були присутні на занятті через сигнал «Повітряна тривога», узгодьте з викладачем дистанційну форму виконання завдання.

Дедлайни. Крайньою межею складання портфоліо (завдання аналітичного характеру, презентації до наукових повідомлень) є три дні до дати екзамену. Після цієї дати завдання будуть прийняті, але оцінені лише в разі перескладання іспиту.

Перескладання питань практичних занять можливе раз на тиждень, який передує екзамену (тільки за умови отримання негативної оцінки, якщо здобувач не міг з'явитися на заняття через хворобу чи в зв'язку з іншою поважною причиною, що має бути підтверджено відповідним документом: довідкою з лікувального закладу, заявою на ім'я декана про причину та термін відсутності на заняттях та ін.). Дозвіл на пропуск занять із причин, що завчасно відомі та є поважними, здобувач може отримати, подавши необхідну заяву в деканат.

Перескладання іспиту відбувається за графіком, який визначає деканат.

Академічна доброчесність та плагіат. Кожен здобувач вищої освіти повинен ознайомитися й дотримуватися норм Положення НДУ ім. М. Гоголя «Про академічну доброчесність»

(http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/polozenia_pro_akademichny_dobrochesnist.pdf).

Усю заплановану роботу студенти виконують самостійно. У разі виявлення несамотійного виконання завдання, результат анулюється, а робота повертається студенту на переопрацювання з дотриманням правил академічної доброчесності.

Під час виконання спільних завдань потрібно зазначати внесок кожного учасника/учасниці.

Мобільні пристрої на занятті використовуються з навчальною метою.

Поведінка в аудиторії. Кожен здобувач вищої освіти має ознайомитися та дотримуватися Правил внутрішнього трудового розпорядку (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/pravula_rozporiadky.pdf) університету, а також принципів і правил поведінки, визначених в Етичному кодексі Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/etychkodex.pdf).

Вітається активність здобувачів із планування освітнього процесу та участь у неформальній освіті.

Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни. Донецьк: ДонНУ, 2012. 350 с.
2. Загнітко А. П. Сучасні лінгвістичні теорії: монографія. Вид. 2-е. Донецьк : ДонНУ, 2007. 219 с.
3. Кочерган М. П. Загальне мовознавство: підруч. для студентів філологічних

спеціальностей ВНЗ. Київ: Академія, 2006. 463 с.

4. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник. Київ: Слово, 2006. 206 с.
5. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підручник. Полтава: Довкілля, 2008. 712 с.
6. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2011. 844 с.
7. Українська мова: енциклопедія. НАН України, Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні, Інститут української мови; гол. ред. –
8. В. М. Русанівський. Вид. 3-є, зі змінами й доповненнями. Київ: Укр. енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2007. 856 с.

Додаткова література

1. Бондаренко А. Образна семантика темпоральності українських поетичних текстів ХХ століття : монографія. Ніжин : ПП Лисенко М. М., 2017. 392 с.
2. Голубовська І. О. Етнічні особливості мовних картин світу : монографія. Київ: Логос, 2004. 283 с.
3. Жайворонок В. В. Українська етнолінгвістика. Нариси : монографія. Київ : Довіра, 2007. 262 с.
4. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація : навчальний посібник. Київ: Академія, 2012. 285 с. Масенко Л. Т. Мова і суспільство: постколоніальний вимір. Київ: Академія, 2004. 164 с.
5. Масенко Л. Нариси з соціолінгвістики. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська Академія», 2010. 243 с.
6. Селіванова О. О. Основи теорії мовної комунікації. Черкаси: Видавництво Чабаненко Ю. А., 2011. 350.
7. Bondarenko A., Petryk O., Tiapka O. Axiosemanitics of time in the poetic language and thinking of the avant-garde. AD ALTA: Journal of interdisciplinary research. 2022. V.12, Issue 12/01, special XXV. P. 163–169.
8. Bondarenko, G. Samoilenko, T. Semashko. Language personality of Vasyl Stus. in the discourse dimension. AD ALTA: Journal of interdisciplinary research. 2021, Volum 11, Issue 1, special XVII. P. 173–177.
9. Bondarenko A., Semashko T., Moroz O. Axiological density of linguocultural concept. Linguistics and Cultural Review. Publisher American Linguist Association. 2021. V. 5. N1. P. 272–287.

Інформаційні ресурси

1. Лінгвістичний портал MOVA.info. URL: <http://www.mova.info/>
2. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <https://uk.wikipedia.org>
3. Український мовно-інформаційний фонд НАНУ. URL: www.ulif.org.ua